ИНСТИТУТ ПО ПУБЛИЧНА АДМИНИСТРАЦИЯ

НАДЕЖДНИЯТ ИЗКУСТВЕН ИНТЕЛЕКТ НА ПРАКТИКА

*Какво научихме от срещата на партньорите и заинтересованите страни по европейския проект **BETTI-Better Governance for Trustworthy AI (Interreg Europe)**?*

Добри практики за надежден ИИ

Как да използваме възможностите **на ИИ**, като същевременно гарантираме прозрачност, етично прилагане и човешки контрол?

Тези въпроси бяха във фокуса на срещата в Болоня в рамките на европейския проект BETTI (Interreg Europe), в която участва и Институтът по публична администрация.

Проектът насърчава обмена на опит и добри практики за надеждно и отговорно използване на ИИ в публичния сектор. Сред публикуваните до момента добри практики са три подхода, които показват различни измерения на подготовката за новите технологии.

01. Индекс за готовността за ИИ: измерване на готовността за промяна

*Как да разберем доколко **държавната** администрация е подготвена за използването на ИИ?*

Индексът за готовността за изкуствен интелект **е** разработен от ИПА **и** предлага **възможност за** систем**атичен** п**оглед върху г**отовността на институциите и служителите за работа с новите технологии.

Индексът е одобрен и публикуван като добра практика в рамките на BETTI, което дава възможност българският опит да бъде споделен с други европейски администрации.

Идея за администрацията

*Използване на измерими показатели **и данни** за планиране и проследяване.*

02. Гражданите като създатели на ИИ решения

Как да разработваме ИИ инструменти заедно с хората, които ще ги използват?

Практиката 4C включва гражданите в създаването на генеративен ИИ асистент Oriane AI, предназначен за кариерно ориентиране, професионална реализация и учене през целия живот.

Практиката показва как участието на гражданите още в процеса на разработване може да допринесе за създаването на по-полезни и съобразени с реалните потребности публични услуги.

Идея за администрацията

Включване на гражданите и бъдещите потребители в проектирането, тестването и усъвършенстването на ИИ решения.

03. Подготовка за различни бъдещи сценарии

Каква ще бъде ролята на държавата в света на дигиталните платформи през 2050 г.?

Практиката Future Scenarios 2050 представя четири сценария за бъдещата роля на държавата в среда, в която дигиталните платформи имат все по-голямо влияние върху обществото.

Подходът показва как изследването на различни възможни бъдеща може да подпомага стратегическото планиране и разработването на по-устойчиви публични политики.

Идея за администрацията

*Използване на сценарии за бъдещето при разработването на дългосрочни стратегии и политики за **цифрова** трансформация.*

Разгледайте добрите практики по проект BETTI
https://www.interregeurope.eu/betti/good-practices#

А какво още се случва в Европа?

Освен публикуваните добри практики, срещата на BETTI в Болоня представи разнообразни инициативи и практически решения, които показват как публичните институции развиват и прилагат надежден изкуствен интелект.

Община Болоня: отговорният ИИ започва с подготвени хора

Как да превърнем ИИ в част от работата на администрацията, без да губим човешкия контрол?

Община Болоня представи цялостен подход към внедряването и насърчаването на отговорното използване на ИИ. Важна роля имат подготвени хора, които съдействат на колегите си при използването на новите технологии, подпомагат разбирането на възможностите и ограниченията им и насърчават спазването на ясни правила.

Идея за администрацията

Изграждане на вътрешна мрежа от обучени служители, които да подпомагат внедряването и отговорното използване на ИИ.

AI Coffee Mornings: ученето започва с разговор

AI Coffee **Mornings** е интересен формат за неформален обмен на знания и опит, който насърчава служителите да обсъждат практически приложения, възможности и рискове на изкуствения интелект.

Етиката на ИИ като настолна игра

Нидерландските партньори в BETTI представиха разработена от тях настолна игра, която подпомага разбирането на етичните аспекти при използването на изкуствен интелект.

Чрез игрови ситуации и дискусии участниците могат да разглеждат различни дилеми, да оценяват рискове и да обсъждат последствията от решенията си.

Идея за администрацията

Използване на игрови сценарии и етични дилеми в обученията за отговорно използване на ИИ.

Регулаторни "пясъчници"(regulatory sandboxes): безопасна среда за иновации

Как да експериментираме с ИИ, като едновременно управляваме рисковете? Регулаторните пясъчници създават контролирана среда за разработване и тестване на иновативни решения с ИИ при определени условия и с участието на компетентните органи. Този подход позволява потенциалните рискове и регулаторните въпроси да бъдат разгледани на ранен етап, преди технологиите да бъдат въведени в реална употреба.

Идея за администрацията

Проучване на възможностите за участие в регулаторни пясъчници и прилагане на поетапно тестване на нови ИИ решения.

Цифрови двойници и ИИ в реални приложения

Цифрови двойници за прогнозиране и планиране

Amartya

е цифров двойник на населението и предприятията в италианския регион Емилия-Романя. Той използва микросимулационен модел за прогнозиране на различни сценарии и оценка на въздействието на публичните политики в области като заетост, социални неравенства и др.

VERA

е цифров двойник за оценка на качеството на въздуха в региона Емилия-Романя, който подпомага моделирането на бъдещи екологични сценарии. Чрез анализи от типа „Какво би станало, ако…?“ инструментът подпомага оценката на различни мерки и политики за опазване на околната среда.

Идея за администрацията

Използване на симулационни модели за предварителна оценка на въздействието на публичните политики и по-добро териториално планиране.

ИИ в подкрепа на дигиталните архиви

ParER е цифров архивен център в региона Емилия-Романя, който съхранява над 2 милиарда документа от повече от 1600 публични администрации. Представените възможности за използване на ИИ включват интелигентно търсене, разпознаване на ръкописен текст и обработка на сложни архивни материали.

Идея за администрацията

Използване на ИИ за по-бързо търсене и извличане на информация от големи документални масиви.

ИНСТИТУТ ПО ПУБЛИЧНА АДМИНИСТРАЦИЯ

Какво можем да приложим в българската администрация?

Представените практики и инициативи показват, че отговорното използване на изкуствения интелект не се свежда единствено до внедряване на технологии.

То изисква подготовка на хората, участие на гражданите, ясни правила, оценка на въздействието и готовност за експериментиране.

Някои решения могат да започнат с малки стъпки – кратки формати за споделяне на знания, практически обучения или тестване на конкретен ИИ инструмент. Други изискват по-дългосрочен подход, инвестиции в данни, технологична инфраструктура и развитие на организационния капацитет.

Общото между всички тях е стремежът към по-добри публични услуги, по-информирани решения и технологии, които работят в полза на хората.

А представените практики очертават и общата логика за постигането на тази цел:

1. **ИЗМЕРВАМЕ ГОТОВНОСТТА.**
   За да знаем откъде започваме и как напредваме.
2. **ВКЛЮЧВАМЕ ХОРАТА.**
   За да създаваме решения, които отговарят на реални потребности.
3. **РАЗВИВАМЕ КОМПЕТЕНТНОСТИ.**
   За да използваме ИИ уверено и отговорно.
4. **ЕКСПЕРИМЕНТИРАМЕ И ОЦЕНЯВАМЕ.**
   Преди да внедрим новите технологии в широк мащаб.
5. **ПЛАНИРАМЕ ЗА БЪДЕЩЕТО.**
   Използваме данни, сценарии и анализ на въздействието.

Продължаваме да споделяме и насърчаваме работещи подходи, които могат да подпомогнат българската администрация в отговорното използване на изкуствения интелект.

Информационно-обучителни ресурси на ИПА в областта на ИИ →www.ipa.government.bg